

UNIwersytet
Opolski

Baza PEDAGOG – czy dziedzinowe bazy danych nadal są potrzebne użytkownikom informacji naukowej

Danuta Szewczyk-Kłós

Dorota Wierzbicka-Próchniak

Biblioteka Główna Uniwersytetu Opolskiego

Bibliograficzne bazy danych : perspektywy i problemy rozwoju

III Konferencja Naukowa Konsorcjum BazTech
Kraków, 26-27 czerwca 2017

Agenda prezentacji

- Rozwój bazy PEDAGOG w latach 2013–2016
- PEDAGOG i EDUKACJA* – konkurencja, dopełnienie czy współistnienie
- Działalność bazy danych – podsumowanie

*EDUKACJA – baza tworzona w Dolnośląskiej Bibliotece Pedagogicznej we Wrocławiu

Rozwój bazy PEDAGOG w latach 2013–2016*

Stały przyrost liczby rekordów

Uzyskanie dofinansowania prac nad bazą

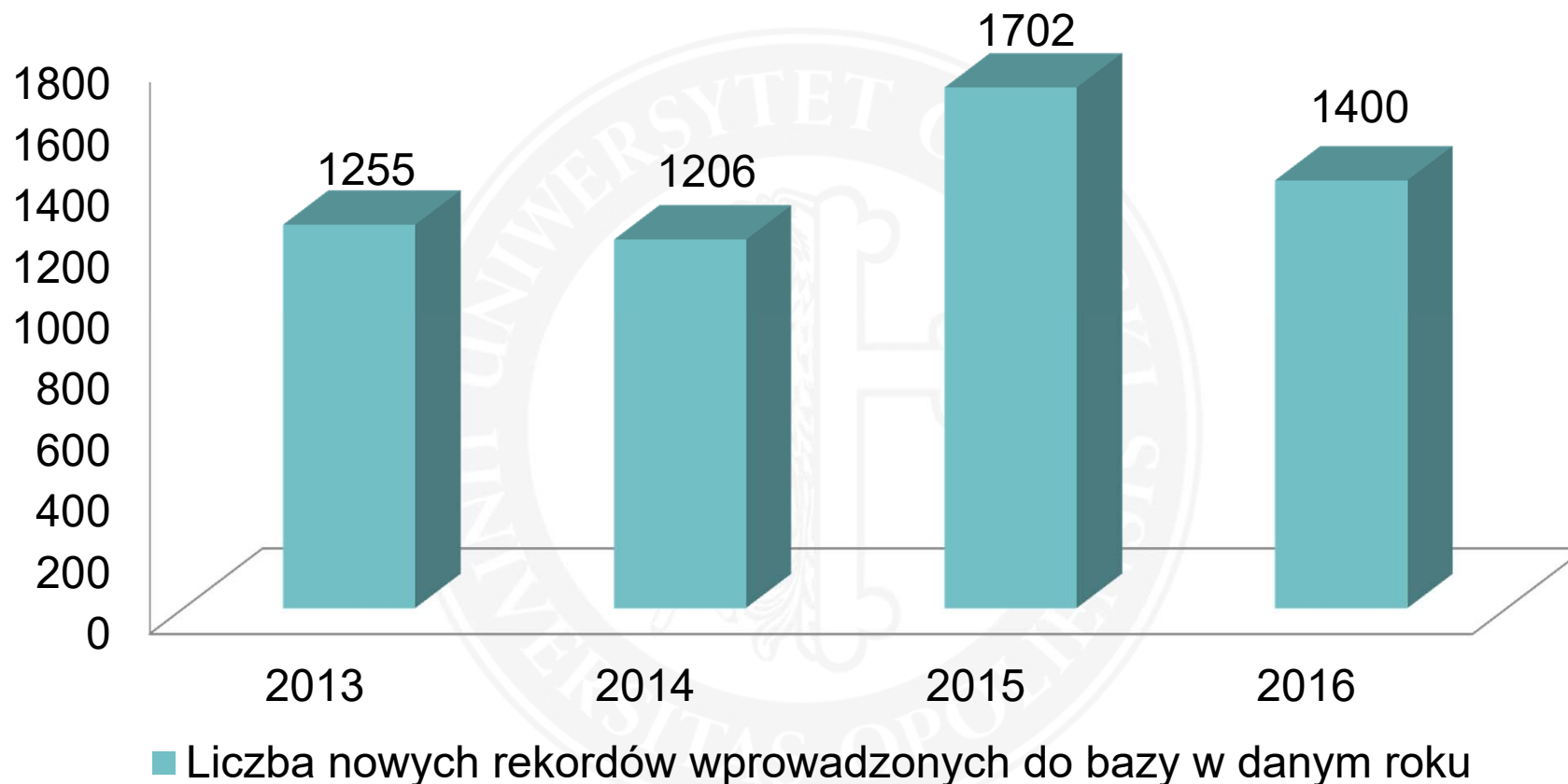
Nowe możliwości technologiczne

Rozszerzenie zakresu informacyjnego

*Powstanie i rozwój bazy bibliograficzno-abstraktowej PEDAGOG do roku 2012 zostały szczegółowo omówione w artykule autorstwa Danuty Szewczyk-Kłós z Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego, stanowiącym pokłosie II Konferencji Naukowej Konsorcjum BazTech w 2013 r.

SZEWczyk-KŁÓs, D. Baza PEDAGOG narzędziem edukacji informacyjnej w bibliotece akademickiej. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja Naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013* [online]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [Dostęp 30.05.2017]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24. ISBN 978-83-63458-06-5. Dostępny w: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/49/149.

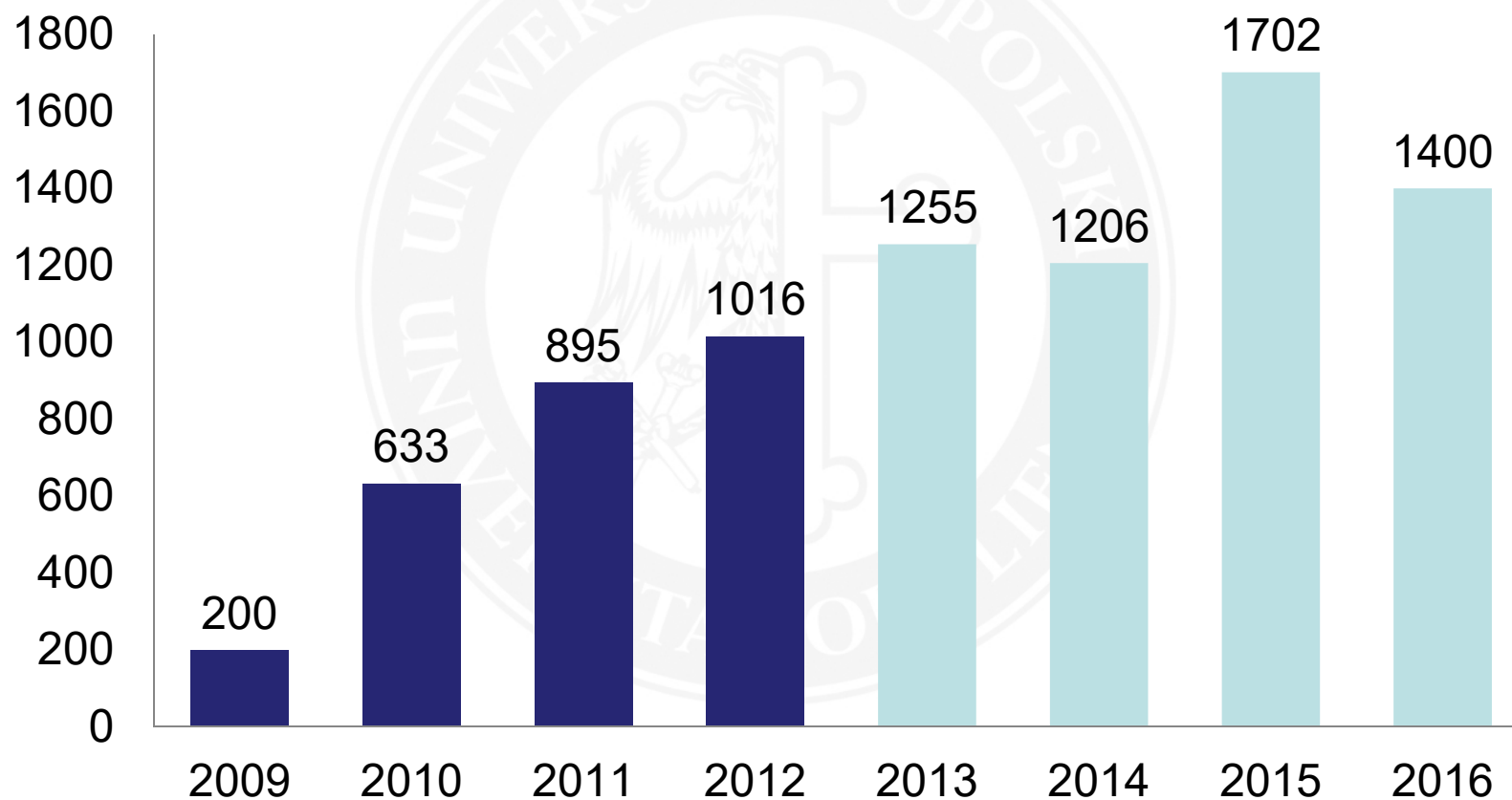
Przyrost liczby rekordów w bazie w latach 2013–2016

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk zamieszczonych w sprawozdaniu Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego.

Na koniec 2016 r. baza liczyła **26 481** rekordów opisów bibliograficznych.

Rozbudowa bazy PEDAGOG w okresach 2009–2012 oraz 2013–2016 – porównanie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk zamieszczonych w sprawozdaniu Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego.

Dofinansowanie zadania „Rozbudowa systemu informacyjno-wyszukiwawczego PEDAGOG” z zakresu działalności upowszechniającej naukę

1. Rozbudowa systemu informacyjno-wyszukiwawczego PEDAGOG.
2. Archiwizowanie dorobku naukowego w postaci obiektów cyfrowych w repozytorium instytucjonalnym Baza Wiedzy Uniwersytetu Opolskiego.
finansowane w ramach umowy Nr 659/P-DUN/2017 ze środków Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.

- W latach 2011–2016 ze środków Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego na finansowanie działalności upowszechniającej naukę uzyskano fundusze na rozbudowę systemu informacyjno-wyszukiwawczego PEDAGOG.
- W 2017 r. otrzymano dotację Nr 659/P-DUN/2017 na rozbudowę systemu biblioteczno-informacyjnego PEDAGOG o kolejne 1000 rekordów.
- Zakres dofinansowania obejmuje 90% kosztów bezpośrednich, czyli wynagrodzeń dla członków zespołu tworzącego opisy bibliograficzne publikacji wraz z adnotacjami (8 bibliotekarzy), oraz koszty pośrednie zadania obejmujące koszty prac organizacyjnych, administracyjnych i informatycznych (wynoszą 15% sumy kosztów bezpośrednich).

Nowe możliwości technologiczne

- System PEDAGOG dostępny jest ze strony WWW Biblioteki Głównej Uniwersytetu Opolskiego szerokiej rzeszy odbiorców poprzez Internet.
- Od stycznia 2008 r. baza tworzona jest w systemie bibliotecznym Aleph firmy Ex Libris. Oprogramowanie to jest stale aktualizowane. Obecnie BG UO posiada wersję 22.
- Od lipca 2015 r. biblioteka umożliwia użytkownikom poprzez multiwyszukiwarkę PRIMO jednoczesne przeszukiwanie wszystkich zasobów – tradycyjnych, cyfrowych i elektronicznych: licencjonowanych i publicznych – przez jeden punkt dostępu. Znalezione wyniki prezentuje na wspólnej liście, posortowanej zgodnie z rankingiem relewancji. PRIMO indeksuje również bazę PEDAGOG.

The screenshot displays the library's website header with contact information and navigation menus. The main content area features the 'MULTIWYSZUKIWARKA PRIMO' search interface with filters for 'Wszytkie zasoby', 'Zasoby elektroniczne', 'Katalog Biblioteki', and 'Lista A-Z'. Below the search bar, there is a notice about database access and a list of licensed databases. The search results are categorized by 'Lzaspismo' and include several entries related to 'Edukacja' (Education), such as 'Edukacja' by Henryk Jabłoński (1988), 'Edukacja społeczno-przyrodnicza dzieci w wieku przedszkolnym i młodszym szkolnym' by Alina Budniak, 'Edukacja zdrowotna w przedszkolu' by Krystyna Zuchelkowska (2013), 'Edukacja ekologiczna w Drugiej Rzeczypospolitej' by Edyta Wolter (2013), 'Edukacja a życie codzienne T. 1' by Ewa Bielska współred.; Andrzej Radziejewicz-Winnicki (2011), and 'Edukacja dla bezpieczeństwa' by Antoni Olak Red.; Franciszek Kozaczuk Red.; Antoni Krauz Red. (2011). A red arrow points to the 'Kolekcja PEDAGOG (4 ty.)' in the 'Kolekcja' section of the search results.

Rozszerzenie zakresu informacyjnego

- Poszerzono zakres tematyczny bazy o publikacje z zakresu nauk społecznych.
- Rozpoczęto zamieszczanie artykułów w językach: angielskim, rosyjskim i ukraińskim (z czasopism wydawanych na terenie Polski), co wymagało wprowadzenia dodatkowych pól w formacie rekordu opisu bibliograficznego.

Kryteria porównania¹ i wskaźniki oceny² dziedzinowych bibliograficznych baz danych

- Zakres informacyjny: zakres tematyczny, typy dokumentów, liczba indeksowanych czasopism, zawartość opisu/rekordu bibliograficznego, rodzaje charakterystyk treściowych, wartość informacyjna (zasięg chronologiczny, liczba dokumentów, opracowanie treściowe, linki).
- Dostęp do bazy: warunki zewnętrzne (rodzaj dostępu), technologiczne (interfejs) i merytoryczne.

Wybrane kryteria i wskaźniki oceny

- Ogólne: zakres, zasięg, wydawca, pochodzenie danych.
- Wyszukiwanie: proste, opcje wyszukiwania złożonego, dodatkowe narzędzia, interfejs wyszukiwania.
- Usługi: zachowywanie rezultatów wyszukiwania, aktywność hiperłączy, możliwość dostarczania tekstów wyszukanych dokumentów, opcje porządkowania wyników.
- Użytkowanie i wykorzystanie bazy: liczba użytkowników, statystyki wykorzystania.
- Funkcjonalność i użyteczność: nawigacja, interfejs, pomoc.

¹SADOWSKA, J. *Polskie dziedzinowe bibliograficzne bazy danych w perspektywie lokalnej i globalnej* [on-line]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/sadowska.php>

²GŁOWACKA, E. *Kryteria oceny i wyboru baz danych* [on-line]. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/glowacka.php>

PEDAGOG i EDUKACJA: charakterystyka porównawcza baz

Zakres informacyjny

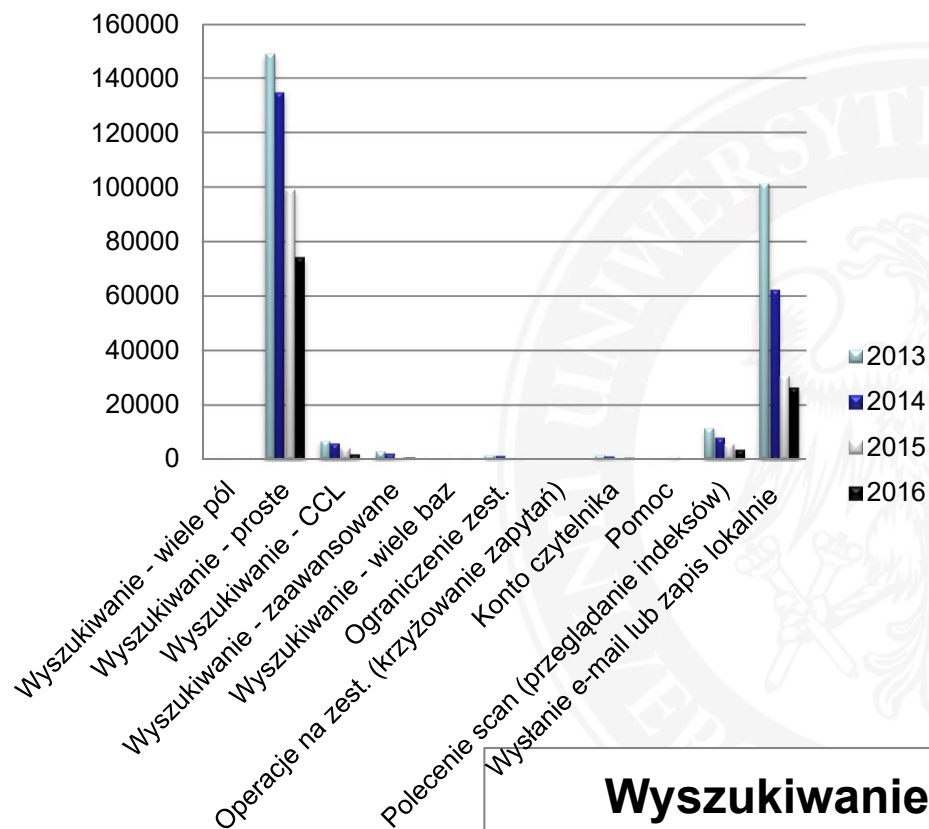
Kryteria/wskaźniki	EDUKACJA	PEDAGOG
Zakres tematyczny	Edukacja w Polsce i na świecie w szerokim ujęciu oraz psychologia	Pedagogika opiekuńczo-wychowawcza, wychowanie przedszkolne, edukacja wczesnoszkolna, nauki społeczne
Zasięg chronologiczny	Bieżąca (od 1990 r.) oraz retrospektywna rejestracja dokumentów (z kartkowej kartoteki zagadnieniowej)	Rejestracja bieżąca dokumentów od 1990 r.
Typy dokumentów	Artykuły z czasopism	Artykuły z czasopism, książki (w tym materiały konferencyjne), akty prawne
Liczba dokumentów (liczba rekordów w bazie na 31.12.2016 r.)	220 780 / 16 600 z cyfrową kopią artykułu	26 481
Liczba indeksowanych czasopism w 2017 r.	106 tytułów	64 tytuły wydawane w Polsce
Zawartość rekordu bibliograficznego	Opis bibliograficzny dokumentu, hasła przedmiotowe, adnotacja, lokalizacja dokumentu (informacja z katalogu centralnego bibliotek pedagogicznych sieci dolnośląskiej), link do wersji elektronicznej artykułu lub pliku pdf	Opis bibliograficzny dokumentu, słowa kluczowe, abstrakt
Rodzaje charakterystyk treściowych	Własna kartoteka haseł wzorcowych – hasła przedmiotowe wzorowane na jhp BN i KABA; krótka adnotacja treściowa w języku polskim	Słownik słów kluczowych systemu informacyjno-wyszukiwawczego PEDAGOG (słowa kluczowe w języku polskim, odsyłacze, określniki formalne), abstrakt w języku polskim wykonany z autopsji

Dostęp do bazy

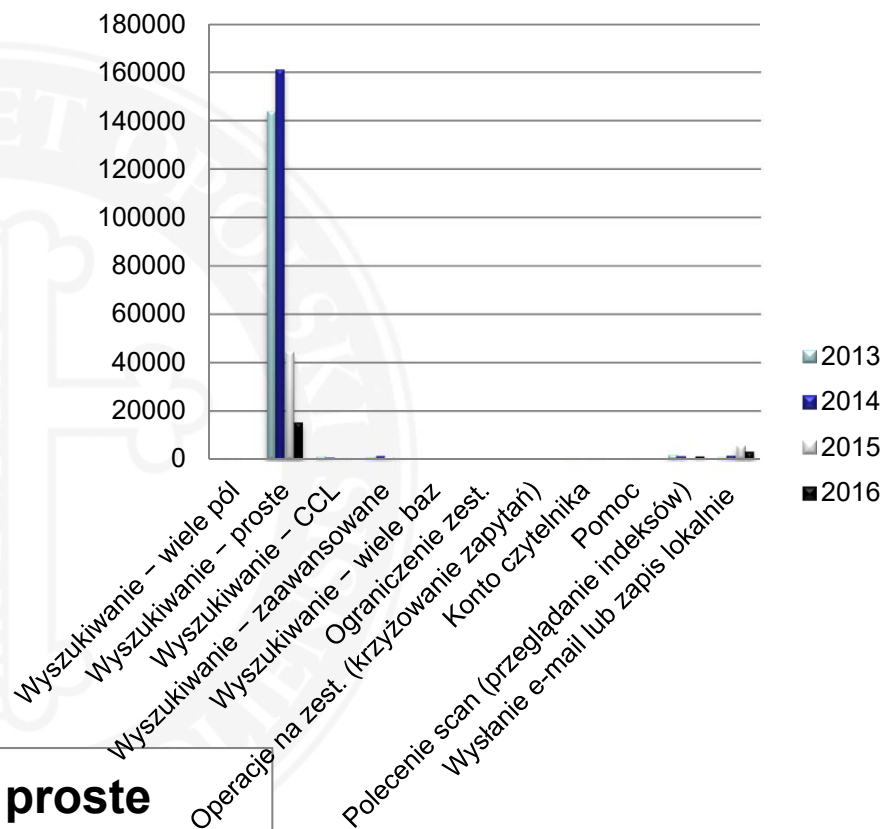
Kryteria/wskaźniki	EDUKACJA	PEDAGOG
Rodzaj dostępu	Otwarty, darmowy	Otwarty, darmowy
Interfejs / wyszukiwanie / funkcjonalność	Opcje oferowane przez system Aleph oraz multiwyszukiwarkę PRIMO	Opcje oferowane przez system Aleph oraz multiwyszukiwarkę PRIMO
Usługi (dostępne po otrzymaniu wyników)	<ul style="list-style-type: none"> - pobieranie i zachowywanie rezultatów wyszukiwania (e-mail i zapis lokalnie na dysku) oraz schowek, - współpraca z narzędziami do tworzenia bibliografii (PRIMO), - możliwość utworzenia alertu (PRIMO), - możliwość porządkowania wyników wyszukiwania: filtry, zawęż, ranga (więcej w PRIMO), - formularz zamówienia cyfrowych kopii artykułów, - informacja już na poziomie listy wyników o dostępie do elektronicznej wersji artykułu wraz z linkiem, - odsyłacz do złożenia zamówienia dla egzemplarza lub na kopię artykułu / fragmentu na poziomie rekordu i listy wyników, - informacja o uprawnieniach dotyczących dostępu do pełnej treści artykułu oraz prawach autorskich. 	<ul style="list-style-type: none"> - pobieranie i zachowywanie rezultatów wyszukiwania (e-mail oraz zapis lokalnie na dysku) oraz schowek, - współpraca z narzędziami do tworzenia bibliografii (PRIMO), - możliwość utworzenia alertu (PRIMO), - możliwość porządkowania wyników wyszukiwania: filtry, zawęż, ranga (więcej w PRIMO)

Użytkownicy i wykorzystanie baz – typy operacji

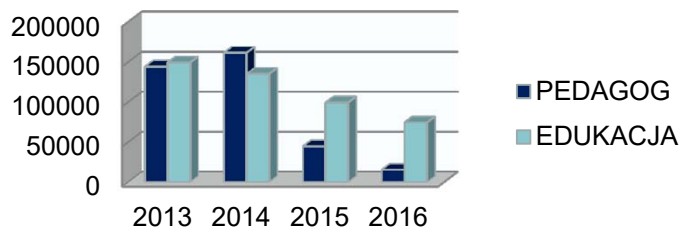
EDUKACJA

PEDAGOG

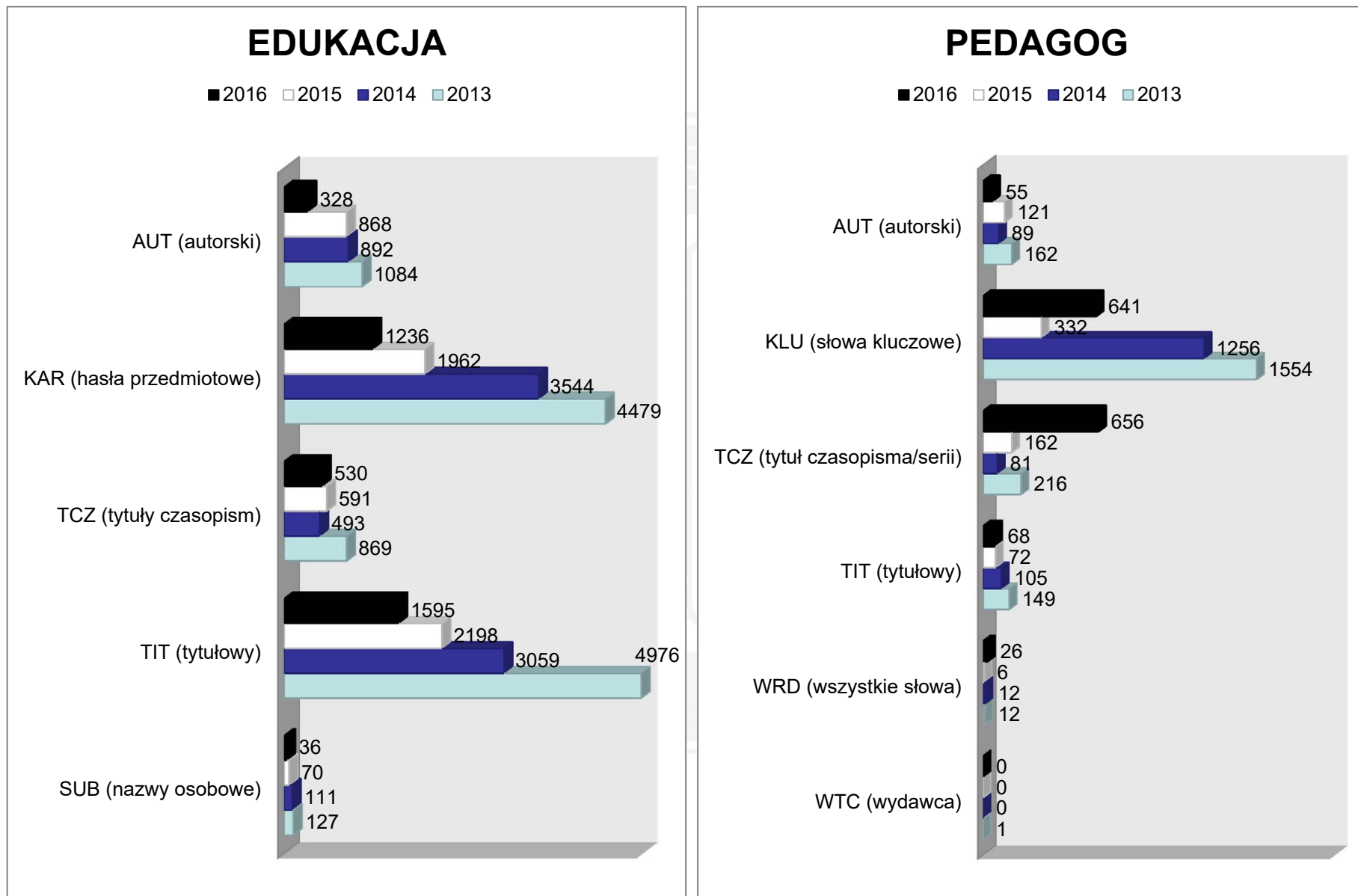
Wyszukiwanie proste

Uwaga: wyszukiwanie poprzez PRIMO nie jest widoczne w statystykach Aleph. W PRIMO nie ma możliwości wygenerowania raportu dotyczącego liczby zawężeń do poszczególnych kolekcji.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie statystyk użytkowania baz z systemu Aleph.

Użytkownicy i wykorzystanie baz – przeglądanie indeksów

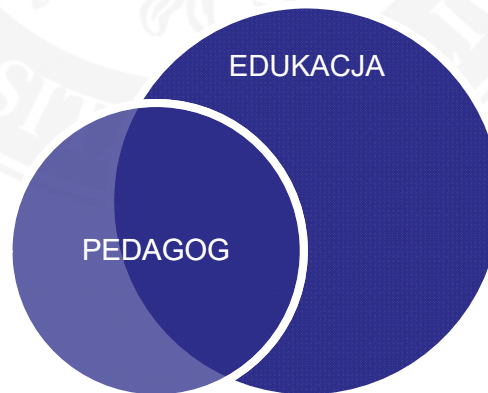

Użytkownicy i wykorzystanie baz – tematy wyszukiwań (2016)

EDUKACJA Tematy	I. zapytań	PEDAGOG Słowo kluczowe (SK) / wszystkie słowa (WS)	I. zapytań
sześciolatek	805	kompetencje nauczycieli badania (WS)	418
adaptacja	385	dysleksja (WS)	73
gotowość szkolna	366	autyzm (WS)	71
agresja	321	edukacja ekologiczna (WS)	60
autyzm	299	cyberprzemoc (WS)	52
przemoc	272	depresja (SK)	39
logopeda	265	biblioterapia (WS)	39
Dojrzałość szkolna	249	pedagog szkolny (WS)	38
kara	207	pedagogika wczesnoszkolna (SK)	37
czas wolny	197	altruizm (WS)	37
rodzina	192	altruizm (SK)	36
rozwój	188	lekcja wychowawcza (WS)	36
mowa	150	dysleksja (SK)	35
dysleksja	136	kara (WS)	35
czytelnictwo	134	rodzina (WS)	35
biblioterapia	131	agresja (WS)	32
adhd	124	niepełnosprawność (WS)	30
dopalacze	119	nauczyciel (WS)	26
cyberprzemoc	113	lekcja wychowawcza (SK)	24
stres	108	głuchota (SK)	23

Charakterystyka porównawcza – wnioski

- EDUKACJA ma szerszą tematykę.
- PEDAGOG obejmuje więcej typów dokumentów.
- Obie bazy tworzą własną kartotekę haseł do charakterystyki treściowej publikacji.
- Abstrakt w bazie PEDAGOG ma większą wartość informacyjną niż krótka adnotacja.
- Częściowo pokrywają się listy indeksowanych czasopism – w PEDAGOGU nacisk położony jest na czasopisma punktowane z list ministerialnych, które znajdują się w zbiorach BG UO i tematyką nawiązują do zakresu tematycznego bazy.
- Obie bazy są tworzone w systemie ALEPH i indeksowane w PRIMO – ułatwienie w korzystaniu dla użytkowników.
- Dostęp do pełnych tekstów artykułów w bazie EDUKACJA jest znacznym udogodnieniem dla użytkowników.

PODSUMOWANIE

- Analiza statystyk wykazała zmniejszające się wykorzystanie obu baz.
- Proponowanym rozwiązaniem byłoby udoskonalenie bibliografii poprzez dodanie nowych funkcji, a tym samym podniesienie poziomu usług.
- Dr Małgorzata Jaskowska z INiB UJ wymienia następujące formy udoskonalenia systemów bibliograficznych:
 - *komunikowanie umożliwiające wymianę wiedzy (uzupełnianie, ocenianie, komentowanie),*
 - *rozwój bibliografii w kierunku mediografii [...],*
 - *rozwój bibliografii w kierunku wikigrafii (udział użytkowników we współtworzeniu zawartości),*
 - *łączenie zawartości bibliograficznej z pełnotekstową [...],*
 - *wykorzystanie rozszerzonej rzeczywistości,*
 - *powiązanie rekordów bibliografii z zawartością systemów internetowych pełniących inne funkcje (katalogi biblioteczne i księgarskie, źródła faktograficzne, bazy naukowców, serwisy społecznościowe),*
 - *klasyfikacja, porządkowanie materiału [...],*
 - *możliwość selekcji materiału przez użytkownika,*
 - *funkcje wyszukiwawcze na różnych poziomach³.*
- Baza EDUKACJA oferuje użytkownikom zawartość pełnotekstową oraz powiązanie z katalogami bibliotecznymi, co w dobie coraz większego zapotrzebowania nie tylko na wyselekcjonowaną informację o publikacjach z danej tematyki, ale również natychmiastowy dostęp do ich treści wydaje się właściwym kierunkiem rozwoju dla bibliograficznych baz dziedzinowych.

³JASKOWSKA, M. Funkcjonalność polskich bibliograficznych dziedzinowych systemów informacyjno-wyszukiwawczych. W: Franke, J., Woźniak-Kasperek, J. (red.). *Bibliografia: historia, teoria, praktyka: praca zbiorowa*, s. 236-237.

Podziękowania

dla Dyrekcji oraz pracowników Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu za przygotowanie i udostępnienie danych dotyczących użytkowania bazy EDUKACJA, bez których nie byłoby możliwe stworzenie analizy porównawczej ujętej w niniejszej publikacji.

Bibliografia

- GŁOWACKA, E. Kryteria oceny i wyboru baz danych. W: *Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [on-line]. [Warszawa]: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009 [Dostęp 30.05.2017]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 19. ISBN 83-921757-5-1. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/glowacka.php>
- JASKOWSKA, M. Funkcjonalność polskich bibliograficznych dziedzinowych systemów informacyjno-wyszukiwawczych. W: Franke, J., Woźniak-Kasperek, J. (red.). *Bibliografia: historia, teoria, praktyka: praca zbiorowa*. Warszawa: Wydaw. SBP, 2016, s. 223-237. Nauka, Dydaktyka, Praktyka, nr 172. ISBN 978-83-64203-75-6.
- SADOWSKA, J. Polskie dziedzinowe bibliograficzne bazy danych w perspektywie lokalnej i globalnej. W: *Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [on-line]. [Warszawa]: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009 [Dostęp 30.05.2017]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 19. ISBN 83-921757-5-1. Dostępny w: <http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/sadowska.php>
- SEBASTJAN, D., PILIŃSKA, M. Bibliograficzne bazy danych Dolnośląskiej Biblioteki Pedagogicznej we Wrocławiu: EDUKACJA – baza bibliograficzna artykułów z czasopism, Dolny Śląsk – edukacja regionalna. W: *Bibliograficzne bazy danych: kierunki rozwoju i możliwości współpracy. Bydgoszcz, 27-29 maja 2009* [on-line]. [Warszawa]: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, K[omisja] W[ydawnictw] E[lektronicznych], Redakcja "Elektronicznej Biblioteki", 2009 [Dostęp 30.05.2017]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 19. ISBN 83-921757-5-1. Dostępny w: http://www.ebib.pl/publikacje/matkonf/mat19/sebastjan_pilinska.php
- SZEWCZYK-KŁOS, D. Baza PEDAGOG narzędziem edukacji informacyjnej w bibliotece akademickiej. W: *Bibliograficzne bazy danych i ich rola w rozwoju nauki. II Konferencja Naukowa Konsorcjum BazTech, Poznań, 17-19 kwietnia 2013* [on-line]. Stowarzyszenie EBIB, 2013 [Dostęp 30.05.2017]. Materiały konferencyjne EBIB, nr 24. ISBN 978-83-63458-06-5. Dostępny w: http://open.ebib.pl/ojs/index.php/Mat_konf/article/view/49/149.

Dziękujemy za uwagę!

Pytania, uwagi:

- Danuta Szewczyk-Kłós
danuta@uni.opole.pl
- Dorota Wierzbicka-Próchniak
dwierzbicka@uni.opole.pl

**Biblioteka Główna
Uniwersytetu Opolskiego
ul. Strzelców Bytomskich 2
45-084 Opole**